

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

*Πρόγραμμα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων
Πράξη: «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις δεξιότητες
μέσω εργαστηρίων» (MIS 5092064)*

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΑΙ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΩ –
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ & ΕΥΘΥΝΗ

1. ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ: Αλληλοσεβασμός, Διαφορετικότητα

Όλοι χωράμε και είναι cool!

ΛΑΖΑΡΑΚΗ ΦΑΝΗ

Φιλοσοφία – Σκοπιμότητα προγράμματος

Φιλοσοφία

Όπως αναφέρεται από την Unesco (2015 a,b) ο κόσμος αλλάζει με τις κοινωνίες να υποβάλλονται σε βαθύ μετασχηματισμό, επιβάλλοντας νέες μορφές εκπαίδευσης υιοθετώντας τις δεξιότητες εκείνες τις οποίες κοινωνίες και οικονομίες χρειάζονται για να αναπτυχθούν (Λαζαράκη, 2019). Η ικανότητα διαβίωσης και συμβίωσης με άλλους ανθρώπους φορείς διαφορετικής πολιτισμικής κουλτούρας αποτελεί αιχμή του δόρατος για τη διαμόρφωση αυθεντικής εκπαιδευτικής συμπερίληψης στα «κανονικά» σχολεία μέσω του σχεδιασμού και της εφαρμογής θεσμοθετημένων προγραμμάτων συνεκπαίδευσης.

Σκοπιμότητα του προγράμματος

Με πυξίδα το βίωμα και μέσω μαθητοκεντρικών, συνεργατικών και διερευνητικών διδακτικών τεχνικών δανεισμένες από το δράμα στην εκπαίδευση, τη ζωγραφική και τη διεργασία ομάδας με τη βοήθεια των «κοινωνικών επιπέδων» το πρόγραμμα επιχειρεί να βοηθήσει τους/τις μαθητές/τριες στην ανάπτυξη και απόκτηση δεξιοτήτων ζωής αποδοχής σεβασμό και αλληλοσεβασμού της διαφορετικότητας μέσα από τη διαχείριση της πολυπολιτισμικότητας της κουλτούρας και τις αρχές της διαπολιτισμικής και συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, εστιάζοντας κυρίως σε τάξεις με μαθητές μεταναστευτικής και προσφυγικής βιογραφίας και πλουραλισμό γλωσσών και πολιτισμών. Πέρα από τις βασικές δεξιότητες που σχετίζονται με τη βασική θεματική, το πρόγραμμα καλλιεργεί και άλλες δεξιότητες που αναφέρονται αναλυτικά σε κάθε εργαστήριο.

Η διάρκεια της κάθε συνάντησης εκτείνεται σε μία διδακτική ώρα μέσα στην τάξη και συνιστάται να συνδυαστεί με συνέργειες καθηγητών/τριών διαφόρων ειδικοτήτων, που θα ήθελαν να συμμετέχουν σε αυτό καθιστώντας το πληρέστερο. Ενδεικτικά αναφέρεται η διαθεματική διάχυση του προγράμματος μέσα από τα Αναλυτικά Προγράμματα των Φιλολογικών μαθημάτων, των Θρησκευτικών, Πληροφορικής, Καλλιτεχνικών και Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής.

Ο χώρος και ο χρόνος πραγματοποίησης των εργαστηρίων προτείνεται να είναι σταθερός καθόλη τη διάρκεια του προγράμματος, προσβλέποντας και ενισχύοντας τη συναισθηματική συνειδητή και ασυνείδητη δέσμευση όλων των εμπλεκόμενων πλευρών στις διεργασίες ομάδας του εργαστηρίου. Καλό θα ήταν τα παραγόμενα που προκύπτουν από κάθε εργαστήριο να τοιχοκολλούνται σε εμφανή προσυμφωνημένο σημείο στην αίθουσα, λειτουργώντας ενισχυτικά στην καλλιέργεια θετικού συναισθηματικού κλίματος της ομάδας, αλλά και στις διαδικασίες στοχασμού και αναστοχασμού.

Το πρόγραμμα δομείται τόσο μικρό-εργαστηριακά, όσο και ολιστικά, σε τρεις διακριτές φάσεις. Αναλυτικότερα:

Μικρο-εργαστηριακή Προσέγγιση Προγράμματος

Κάθε εργαστήριο εμπεριέχει τρεις διακριτές φάσεις. Την εισαγωγική, τη φάση ανάπτυξης και τέλος τη φάση αναστοχασμού και κλεισίματος (Φιλίππου & Καραντάνα, 2010).

Στην εισαγωγική φάση οι μαθητές/τριες ενθαρρύνονται να συνδεθούν μεταξύ τους, να επικοινωνήσουν, αλλά και να επικεντρωθούν στον εαυτό τους. Στο στάδιο αυτό συνήθως πραγματοποιούνται μικρές ολιγόλεπτες δραστηριότητες σχετικές με το θέμα του εργαστηρίου, προσδοκώντας την βιωματική κινητοποίηση των μαθητών/τριών.

Στη φάση ανάπτυξης επιδιώκεται η εμβάθυνση στο εξεταζόμενο θέμα μέσα από την καλλιέργεια και ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων σε κατάλληλο συγκινησιακό κλίμα ασφάλειας, εμπιστοσύνης αλληλοεπίδρασης και σεβασμού.

Τέλος στη φάση κλεισίματος ενθαρρύνεται η πολυεπίπεδη επεξεργασία και αναστοχασμός βιώματος, ατομικά και συλλογικά, επικεντρώνοντας στα σημαντικά σημεία της διεργασίας, όπως η ενεργοποίηση της καινούριας μάθησης, η γόνιμη αυτοκριτική και η διασύνδεση με την πραγματικότητα.

Ολιστική Προσέγγιση Προγράμματος:

Τα δύο πρώτα εργαστήρια αποτελούν την Εισαγωγική Φάση, το τρίτο ως έκτο εργαστήριο εξυπηρετούν τους σκοπούς της Φάσης Ανάλυσης και τέλος στο έβδομο εργαστήριο γίνεται το κλείσιμο και η αξιολόγηση του συνολικού προγράμματος.

Ο ρόλος του/της συντονιστή/τριας είναι εμπνευστικός, διευκολύνοντας το διάλογο και την βιωματική ενεργοποίηση, λειτουργώντας προστατευτικά και με σεβασμό απέναντι στο συναίσθημα των μαθητών/τριών, καθώς και συμπεριληπτικά καθόλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Για την καλύτερη έκβαση της διεργασίας ενθαρρύνεται η προσωπική ενημέρωση όλων των μαθητών/τριών πριν την έναρξη, αλλά κυρίως αυτών που μπορεί να φορτιστούν συναισθηματικά από κάποιες δραστηριότητες που απαιτούν κοντινότητα και άγγιγμα.

Πληροφορίες υλοποίησης

Προαπαιτούμενες γνώσεις

Βασικές δεξιότητες σε μαθητοκεντρικές-συνεργατικές διεργασίες, βασικές δεξιότητες διαχείρισης των Μέσων, βασικές δεξιότητες σε ρουτίνες σκέψης και διερευνητική - ανακαλυπτική μάθηση.

Προετοιμασία υλικού

Σύμφωνα με τις αρχές της συμπεριληπτικής αγωγής ενδείκνυται οι οδηγίες των δραστηριοτήτων καθώς και ότι άλλο χρειαστεί για την πραγματοποίηση των εργαστηρίων να είναι μεταφρασμένο στις αντίστοιχες γλώσσες των μαθητών/τριών που παίρνουν μέρος στο πρόγραμμα. Σε αυτό μπορεί να βοηθήσουν παλιότεροι/ες μαθητές/τριες που βρίσκονται στην σχολική κοινότητα ή και μεταφραστές/τριες από διάφορους κυβερνητικούς οργανισμούς και ΜΚΟ. Επίσης, ενθαρρύνεται ο αναλογικός τρόπος επικοινωνίας, η πολυτροπική απόδοση των οδηγιών καθώς και η διαφοροποιημένη διδασκαλία για όσους/ες μαθητές/τριες δυσκολεύονται.

Κατά τη διάρκεια της εργασίας στην ολομέλεια ενδείκνυται η κυκλική διάταξη των καρεκλών, επιτρέποντας την ισότιμη και ανεμπόδιση επικοινωνία λεκτικά και μη λεκτικά. Στην εργασία σε μικρότερες ομάδες προτείνεται η διάσπαση του μεγάλου κύκλου σε μικρότερους κύκλους ή και δυάδες προς αξιοποίηση της εναλλαγής «των κοινωνικών επιπέδων» και των πολλαπλών συμβολισμών που εμπεριέχει. Οι μαθητές/τριες μπορούν να επιλέγουν ελεύθερα τη θέση τους στην ομάδα, συμβάλλοντας στην αυτορρύθμισή της (Πολέμη-Τοδούλου, 2012).

Υποσημείωση: Αρχικά παρατίθεται σύντομη περιγραφική παρουσίαση των 7 εργασιών σε μορφή σχεδιαγράμματος. Στη συνέχεια ακολουθούν αναλυτικές οδηγίες (βλέπε περιγραφή εργασιών και δράσεων) για την καλύτερη κατανόηση των δραστηριοτήτων του προγράμματος.

Περιγραφή επτά Εργαστηρίων: Στοχοθεσία των εργαστηρίων, προτεινόμενες δράσεις και υλικό αφόρμησης, επέκτασης, γενίκευσης

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ			
ΣΧΟΛΕΙΟ		ΤΜΗΜΑ.....	ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ:
Θεματική	Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ-Κοινωνική Συναισθηματική και Ευθύνη	Υποθεματική	Συμπερίληψη: Αλληλοσεβασμός, διαφορετικότητα
ΒΑΘΜΙΔΑ/ΤΑΞΕΙΣ (που προτείνονται)	Γυμνάσιο		
Τίτλος	Όλοι χωράμε και είναι cool		
Δεξιότητες στόχευσης του προγράμματος	<p>Α)Δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα (4cs) A1. Δεξιότητες μάθησης 21^{ου} αιώνα: Κριτική σκέψη, Επικοινωνία, Συνεργασία, Δημιουργικότητα A2. Ψηφιακή μάθηση 21^{ου} αιώνα σε ψηφιακό περιβάλλον: Ψηφιακή επικοινωνία, Ψηφιακή συνεργασία, Ψηφιακή δημιουργικότητα, Ψηφιακή κριτική σκέψη Β)Δεξιότητες ζωής B1. Δεξιότητες της κοινωνικής ζωής: Κοινωνικές δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και Ευαισθησία, Πολιτεία, Προσαρμοστικότητα, Ανθεκτικότητα, Υπευθυνότητα Γ) Δεξιότητες της τεχνολογίας, της μηχανικής, της επιστήμης Γ2. Δεξιότητες διαχείρισης των Μέσων: Δεξιότητες διαχείρισης των Μέσων Δ)Δεξιότητες του νου Δ3. Ρουτίνες σκέψης και αναστοχασμός</p>		
Σύνδεση με τη Βασική Θεματική	Συμπερίληψη στην Εκπαίδευση: Αλληλοσεβασμός και σεβασμός στη διαφορετικότητα, δημοκρατία στην εκπαίδευση.		

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο/τίτλος	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
<p>1. Να μπορούν να οικοδομούν θετικές σχέσεις μέσα στην ομάδα.</p> <p>2. Να μπορούν να επικοινωνούν αποδοτικά και αποτελεσματικά σε ένα διαπολιτισμικό περιβάλλον.</p> <p>3. Να ακούν και να παρατηρούν ενεργητικά.</p> <p>4. Να αντιμετωπίζουν όλους τους ανθρώπους με σεβασμό ανεξάρτητα του πολιτισμικού τους υπόβαθρου.</p> <p>5. Να τηρούν με συνέπεια τις δεσμεύσεις τους προς τους άλλους.</p> <p><i>Προέκταση: Γ2</i></p>	<p>«Για που ξεκινήσαμε;» Δέσιμο Ομάδας - Συναισθηματικό σύμβολο</p> 	<p>Εισαγωγική φάση (Διάρκεια: 5 λεπτά): Άνοιγμα προγράμματος και εργαστηρίου</p> <p>Δραστηριότητα: «Μεταφέρω την ταυτότητα» (Διάρκεια: 15 λεπτά) Οδηγία: Ατομικά συμπληρώνεται φύλλο ταυτότητας. Ανταλλαγή ταυτοτήτων. Παρουσίαση της ταυτότητας που κρατάει ο/η καθένας/μία εκείνη τη στιγμή. Τοποθέτηση των ταυτοτήτων στον κύκλο της τάξης που έχει σχεδιαστεί σε χαρτί.</p> <p>Φάση Ανάπτυξης Δραστηριότητα: «Κάνε το βήμα» (Διάρκεια: 15 λεπτά). Οδηγία: Τοποθέτηση ατομικά στο χώρο σχετικά με το ερώτημα «<i>Η τάξη μας είναι μία συμπεριληπτική και δημοκρατική τάξη;</i>». Ακολουθεί μοίρασμα συναισθημάτων και σκέψεων, αναστοχασμός και καταγραφή απαντήσεων.</p> <p>Φάση Κλεισίματος Δραστηριότητα: «Το μονοπάτι της γνωριμίας» (Διάρκεια: 15 λεπτά) Οδηγία: Ομαδικά αφήνουν το «αποτύπωμα» του εργαστηρίου πάνω σε ένα ζωγραφισμένο μονοπάτι σε χαρτί. Κριτικός αναστοχασμός, αποτύπωση προσωπικού βιώματος.</p> <p>Προέκταση με Τ.Π.Ε <i>(Βλέπε περιγραφή εργαστηρίου)</i></p>

<p>1. Να εργάζονται ως μέλη μιας ομάδας, συμβάλλοντας στην ομαδική εργασία στο βαθμό που τους αναλογεί.</p> <p>2. Να προσπαθούν να επιτυγχάνουν συναίνεση ώστε να εκπληρώνουν τους στόχους της ομάδας.</p> <p>3. Να μπορούν να επικοινωνούν αποδοτικά και αποτελεσματικά σε ένα διαπολιτισμικό περιβάλλον.</p> <p>4. Να ακούν και να παρατηρούν ενεργητικά.</p> <p>5. Να τηρούν με συνέπεια τις δεσμεύσεις προς τους άλλους.</p>	<p>«Υφαίνοντας τον ιστό!» Δέσιμο Ομάδας</p> <p>-</p> <p>Προσδοκίες</p> 	<p>Εισαγωγική Φάση</p> <p>Δραστηριότητα: «Κόμπος» (Διάρκεια: 10 λεπτά)</p> <p>Οδηγία: Σε κύκλο τοποθετούνται σταυρωτά τα χέρια, με το δεξί χέρι πάνω από το αριστερό και αντίστροφα. Χωρίς να αφεθούν τα χέρια πρέπει μέσα σε περιορισμένο χρόνο να ξεμπλεχτούν.</p> <p>Φάση Ανάπτυξης</p> <p>Δραστηριότητα: «Ο ιστός της ομάδας» (Διάρκεια: 15 λεπτά)</p> <p>Οδηγία: Κρατώντας κουβάρι ο/ η συντονιστής/τρια λέει « <i>Είμαι ο/η... και από αυτό το πρόγραμμα θα ήθελα ναΚαι τώρα θα ήθελα να μάθω τι θέλει ο/η..</i>» και πετάει το κουβάρι στον/ην επόμενο/η κρατώντας την άκρη του. Ο ιστός που σχηματίστηκε χωρίς να χαλάσει κολλιέται σε χαρτί του μέτρου στον τοίχο. Αποτυπώνονται σε χαρτί ατομικά οι προσδοκίες που ακούστηκαν και τοιχοκολλώνται.</p> <p>Φάση Κλεισίματος</p> <p>Δραστηριότητα: «Τίτλοι» (Διάρκεια:15 λεπτά)</p> <p>Οδηγία: Σε ομάδες των 4^{ωv}, δίνουν τίτλο στο σημερινό εργαστήριο και τους μοιράζονται στην ολομέλεια.</p>
--	---	--

<p>1. Να μπορούν να παρατηρούν πως άνθρωποι με άλλους πολιτισμούς πως αισθάνονται και αντιδρούν στην ίδια κατάσταση.</p> <p>2. Να μπορούν να αναστοχάζονται κριτικά σκέψεις, πεποιθήσεις συναισθήματα, προκαταλήψεις και στερεότυπα για τη διαφορετικότητα.</p> <p>3. Να μπορούν να αναστοχάζονται κριτικά ότι η κοσμοθεώρηση τους είναι μόνο μία από τις πολλές.</p> <p>4. Να μπορούν να αναστοχάζονται κριτικά πώς οι κρίσεις τους επηρεάζονται από τους πολιτισμικούς δεσμούς τους.</p> <p>5. Να χρησιμοποιούν ρουτίνες σκέψης για την επίλυση καθημερινών προβλημάτων.</p> <p>6. Να μπορούν να αναστοχάζονται κριτικά τα συναισθήματα και τα αισθήματα σε πολλές διαφορετικές καταστάσεις.</p> <p><i>Προέκταση: Γ2</i></p>	<p>«Το κουτί με τις μπογιές» Διαφορετικότητα - Πολυπολιτισμικό -τητα</p> 	<p>Εισαγωγική Φάση</p> <p>Δραστηριότητα: «Ένα πορτοκάλι διηγείται» (Διάρκεια: 15 λεπτά)</p> <p>Οδηγία: Σε ομάδες των 4^{ων}, παίρνουν από ένα πορτοκάλι ανά ομάδα. Αυτοσχεδιάζουν και αφηγούνται την ιστορία του πορτοκαλιού με θέμα «Πως ήρθε σήμερα το πορτοκάλι στην τάξη». Στη συνέχεια όλα τα πορτοκάλια τοποθετούνται σε σακούλα, ανακατεύονται και οι ομάδες καλούνται να βρουν το δικό τους πορτοκάλι. Ακολουθεί στοχασμός.</p> <p>Φάση Ανάπτυξης</p> <p>Δραστηριότητα: «Μαρκαδόροι» (Διάρκεια: 15 λεπτά)</p> <p>Οδηγία: Σε κόλλα Α4 διπλωμένη στη μέση ατομικά ζωγραφίζεται στη μια πλευρά ζωγραφιά μονόχρωμη. Στη διπλανή πλευρά ζωγραφίζεται το ίδιο σχέδιο χρησιμοποιώντας 5 χρώματα. Ακολουθεί μοίρασμα και στοχασμός στην ολομέλεια.</p> <p>Φάση Κλεισίματος</p> <p>«Αναστοχασμός» (Διάρκεια: 15 λεπτά)</p> <p>Οδηγία: Κριτικός αναστοχασμός και μοίρασμα σύντομου πολυμορφικού κειμένου με το μήνυμα της κάθε ομάδας.</p> <p>Προέκταση <i>(Βλέπε περιγραφή εργαστηρίου)</i></p>
--	---	---

<p>1. Να αντιμετωπίζουν την αβεβαιότητα με θετικό και εποικοδομητικό τρόπο και να νιώθουν άνετα σε μη οικείες καταστάσεις.</p> <p>2. Να προσαρμόζονται σε νέες καταστάσεις επιστρατεύοντας μια καινούργια δεξιότητα και εφαρμόζοντας τις γνώσεις με διαφορετικό τρόπο.</p> <p>3. Όταν υπάρχουν δυσκολίες επικοινωνίας να βρίσκουν τρόπους να τους παρακάμψουν (π.χ. χρησιμοποιώντας χειρονομίες, εξηγώντας εκ νέου, απλοποιώντας).</p> <p>4. Να μπορούν να εξηγούν πώς ο τόνος της φωνής, η οπτική επαφή και η γλώσσα του σώματος συμβάλλουν στην επικοινωνία.</p> <p>5. Να μπορούν να τροποποιούν τη συμπεριφορά τους ώστε αυτή να εναρμονίζεται με άλλους πολιτισμούς.</p> <p>6. Να αποδίδουν θετική αξία στην πολιτισμική πολυμορφία μέσα σε μία κοινωνία και να την αντιμετωπίζουν ως πλούτο.</p>	<p>«Παράλληλες ιστορίες» Διαφορετικότητα - Αποδοχή</p> 	<p>Εισαγωγική Φάση Δραστηριότητα: «Ηχώχρωμα» (Διάρκεια: 15 λεπτά) Οδηγία: Δίνονται ίδιες εικόνες με καθημερινούς ήχους (πχ. Ένα φρενάρισμα, πουλί που κελαηδάει, το καζανάκι που τρέχει, κλπ). Σε ομάδες των 4^{ων}, φτιάχνονται ιστορίες αξιοποιώντας τους ήχους. Ακολουθεί μοίρασμα και στοχασμός πάνω στο πόσες διαφορετικές ιστορίες μπορούν να φτιαχτούν από ίδιους ήχους.</p> <p>Φάση Ανάπτυξης Δραστηριότητα: «'Αλλά λόγια να σου πω» (Διάρκεια: 20 λεπτά) Οδηγία: Σε ομάδα των 4^{ων} ατόμων, δίνεται διαφορετικό θέμα συζήτησης ανά ομάδα. Χρησιμοποιώντας ψευτογλώσσα, τα μέλη κάθε ομάδας καλούνται να αυτοσχεδιάζουν πάνω στο θέμα τους και να πείσουν τις υπόλοιπες ομάδες πως επικοινωνούν αρμονικά, ισότιμα και αρμονικά.</p> <p>Φάση Κλεισίματος Δραστηριότητα: «Ανακεφαλαίωση» (Διάρκεια: 10 λεπτά) Οδηγία : Στην ολομέλεια ενθαρρύνεται ο κριτικός αναστοχασμός, το μοίρασμα και η αποτύπωση του βιώματος με τρόπο κατανοητό και ισότιμο για όλα τα μέλη της ομάδας.</p>
---	--	---

<p>1. Να μπορούν να αναγνωρίζουν τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στις καινούργιες πληροφορίες και σε όσα είναι ήδη γνωστά.</p> <p>2. Να μπορούν να επικοινωνούν αποδοτικά και αποτελεσματικά σε ένα διαπολιτισμικό περιβάλλον.</p> <p>3. Να μπορούν να ζητούν από τους ομιλητές να επαναλάβουν κάτι που δεν τους είναι ξεκάθαρο.</p> <p>4. Να προαχθεί η σκέψη της αμοιβαίας κατανόησης και του διαλόγου ανάμεσα σε ανθρώπους που θεωρείται πως «διαφέρουν» από εμάς.</p> <p>5. Να αποδίδουν θετική αξία στην πολιτισμική πολυμορφία μέσα σε μία κοινωνία και να την αντιμετωπίζουν ως πλούτο.</p> <p>6. Προαγωγή του σεβασμού και ενός πολιτισμού «συνύπαρξης».</p> <p><i>Προέκταση: Γ2, Α2</i></p>	<p>«Μυρίζοντας το λουλούδι» Συμπερίληψη</p> <p>-</p> <p>Ομοιότητες</p> 	<p style="text-align: center;">Εισαγωγική Φάση</p> <p>Δραστηριότητα: «Τεμνόμενοι κύκλοι» (Διάρκεια: 10 λεπτά)</p> <p>Οδηγία: Σε ζευγάρια παίρνουν συνέντευξη εναλλάξ με τη συμπλήρωση Φύλλου Εργασίας.</p> <p style="text-align: center;">Φάση Ανάπτυξης</p> <p>Δραστηριότητα: «Λουλούδι» (Διάρκεια: 20 λεπτά)</p> <p>Οδηγία: Σε ομάδες των 4^{ων}, οι μαθητές/τριες ενθαρρύνονται να βρουν τις ομοιότητες τους, αξιοποιώντας τα παραπάνω φύλλα εργασίας. Στη συνέχεια σε επίπεδο ολομέλειας εντοπίζονται οι ομοιότητες όλης της ομάδας και σημειώνονται μέσα σε τεμνόμενους κύκλους σχεδιασμένους σε χαρτί του μέτρου.</p> <p style="text-align: center;">Φάση Κλεισίματος</p> <p>Δραστηριότητα: «Συνύπαρξη/Συνεξέλιξη» (Διάρκεια: 10 λεπτά)</p> <p>Οδηγία: Ατομικά αρχικά και έπειτα σε ομάδες των 4^{ων}, κριτικός αναστοχασμός και πολυμορφική αποτύπωση του ερωτήματος: «<i>Τι κρατώ και τι παίρνω μαζί μου από το σημερινό εργαστήριο</i>». Οι απαντήσεις σημειώνονται γραπτώς γύρω από τους τεμνόμενους κύκλους με τις ομοιότητες της ομάδας.</p> <p>Προέκταση <i>(Βλέπε περιγραφή εργαστηρίου)</i></p>
--	--	---

<p>1. Να μπορούν να επικοινωνούν αποδοτικά και αποτελεσματικά σε ένα διαπολιτισμικό περιβάλλον.</p> <p>2. Να αποδίδουν θετική αξία στην πολιτισμική πολυμορφία μέσα σε μία κοινωνία και να την αντιμετωπίζουν ως πλούτο.</p> <p>3. Προαγωγή του σεβασμού και ενός πολιτισμού «συνύπαρξης»</p> <p>4. Προαγωγή της δημοκρατικής εκπαίδευσης στο σχολείο.</p> <p>5. Να μπορούν να αυτενεργούν και να συνεργάζονται αρμονικά χωρίς επίβλεψη.</p> <p>6. Να οικοδομούν θετικές σχέσεις συνεργασίας.</p> <p><i>Προέκταση : Α2,Γ2</i></p>	<p>«Αρμονία» Συμπερίληψη</p> 	<p>Εισαγωγική Φάση (Διάρκεια: 10 λεπτά) Οδηγία: Συλλογή και ανασκόπηση όλου του παραγόμενου υλικού. Επιλογή των σημαντικότερων για παραγωγή μηνύματος ή αφίσας ή τραγουδιού ή σποτ κλπ. για διάχυση στην υπόλοιπη σχολική μονάδα.</p> <p>Φάση Ανάλυσης Δραστηριότητα: «Παραγωγή Παρουσίασης Μηνύματος Διάχυσης» (Διάρκεια: 30 λεπτά) Οδηγία: Με καταμερισμό εργασίας και αυτενέργεια οι μαθητές/τριες συνεργάζονται για την παραγωγή του παραπάνω συμφωνημένου παραγόμενου.</p> <p>Φάση Κλεισίματος Δραστηριότητα: “Diary thinking” (Διάρκεια: 5 λεπτά) Οδηγία: Στην ολομέλεια ατομικά μοιράζονται μία λέξη σχετικά με τις σκέψεις ή τα συναισθήματα από το σημερινό εργαστήριο.</p> <p>Προέκταση Τελειοποίηση του παραγόμενου έργου για τη διάχυση του προγράμματος.</p>
---	---	---

<p>1, Να μπορούν να αναστοχάζονται κριτικά τις αξίες και τις πεποιθήσεις τους.</p> <p>2. Να μπορούν να αναστοχάζονται κριτικά τα συναισθήματα και τα αισθήματα τους σε πολλές διαφορετικές καταστάσεις.</p> <p>3. Να εργάζονται ως μέλη μιας ομάδας, συμβάλλοντας στην ομαδική εργασία στον βαθμό που τους αναλογεί.</p> <p>4. Να προσπαθούν να επιτυγχάνουν συναίνεση ώστε να εκπληρώνουν τους στόχους της ομάδας.</p> <p>5. Προαγωγή του σεβασμού και ενός πολιτισμού «συνύπαρξης».</p> <p>6. Προαγωγή της δημοκρατικής εκπαίδευσης στο σχολείο.</p> <p>7. Να μπορούν να συνεργάζονται αρμονικά χωρίς επίβλεψη.</p> <p><i>Προέκταση: Γ2, Α2</i></p>	<p>«Πέρασμα» Αξιολόγηση</p> <p>-</p> <p>Κλείσιμο Ομάδας</p> 	<p style="text-align: center;">Εισαγωγική Φάση</p> <p>Δραστηριότητα: «Κόμπος» (Διάρκεια: 10 λεπτά)</p> <p>Οδηγία: Επανάληψη της αρχικής δραστηριότητας για επαναξιολόγηση των, διεργασίες της ομάδας στο «εδώ και τώρα».</p> <p style="text-align: center;">Φάση Ανάπτυξης</p> <p>Δραστηριότητα: «Πέρασμα» (Διάρκεια: 15 λεπτά)</p> <p>Οδηγία: Τοποθετούνται στο πάτωμα χαρτόνια διαφορετικού χρώματος. Το πρώτο αντιπροσωπεύει την αρχή, το δεύτερο τη μέση και το τρίτο το τέλος του προγράμματος. Ατομικά οι μαθητές/τριες περνούν από το κάθε χαρτόνι και αποδίδουν μη λεκτικά, τι βίωσαν καθόλη τη διάρκεια του προγράμματος.</p> <p style="text-align: center;">Φάση Κλεισίματος</p> <p>Δραστηριότητα: «Κάτι έχω να σου πω» (Διάρκεια: 20 λεπτά)</p> <p>Οδηγία: Στην ολομέλεια ατομικά ο καθένας/μια μαθητής/τρια λέει κάτι θετικό για τους υπόλοιπους.</p> <p>Προέκταση <i>(Βλέπε περιγραφή εργαστηρίων)</i></p>
---	---	---

Εκπαιδευτικό Υλικό

Προ-οργανωτής

Υλικά: Άρθρα, φωτογραφίες που εμπεριέχουν μηνύματα συμπερίληψης και αρμονικής συμβίωσης στο σχολείο και στην κοινωνία, βιβλία σχετικά με το θέμα, ηλεκτρονικός υπολογιστής, σύνδεση με το διαδίκτυο
Φωτοτυπίες Φύλλου Εργασίας κατάθεσης απόψεων και γνώσεων των Μαθητών/τριών

Εργαστήριο 1

Υλικά: Φωτοτυπίες Φύλλου εργασίας για τη Δραστηριότητα «Μεταφέρω το Μήνυμα»
Φωτοτυπίες με τις οδηγίες των ασκήσεων στις γλώσσες των μαθητών/τριών
Χαρτί του μέτρου, κόλλες Α4, χρώματα, ψαλίδια, χαρτόνια, στυλό,
Φωτογραφικό υλικό προς διευκόλυνση της κατανόησης
Για την προέκταση: ηλεκτρονικός υπολογιστής, σύνδεση με διαδίκτυο

Εργαστήριο 2

Υλικά: Φωτοτυπίες με τις οδηγίες των ασκήσεων στις γλώσσες των μαθητών/τριών
Φωτογραφικό υλικό προς διευκόλυνση της κατανόησης
Σπάγκος, κόλλες Α4, χρώματα, στυλό, χαρτοταινία, ψαλίδι, χαρτόνια, κόλλες
Χαρτάκια post-it

Εργαστήριο 3

Υλικά: Φωτοτυπίες με τις οδηγίες των ασκήσεων στις γλώσσες των μαθητών/τριών
Φωτογραφικό υλικό προς διευκόλυνση της κατανόησης
Σακούλα με πορτοκάλια ή λεμόνια ή όμοια μπαλάκια (περισσότερα από τον αριθμό των ομάδων 4 ατόμων που σχηματίζονται στην τάξη)
Κόλλες Α4, χρώματα, χαρτοταινία, στυλό, ψαλίδια.
Για την προέκταση: ηλεκτρονικός υπολογιστής, σύνδεση στο διαδίκτυο, χαρτόνια, χρώματα, κόλλες, ψαλίδια

Εργαστήριο 4

Υλικά: Φωτοτυπίες με τις οδηγίες των ασκήσεων στις γλώσσες των μαθητών/τριών
Φωτογραφικό υλικό προς διευκόλυνση της κατανόησης

Τυπωμένες εικόνες σε πολλά αντίτυπα που απεικονίζουν ήχους για την πραγματοποίηση της δραστηριότητας « Ηχώχρωμα» (αριθμός αντιτύπων ίσος με τον αριθμό των τετράδων της τάξης)
Τυπωμένες κάρτες που απεικονίζουν σκηνές αποδοχής και συμπερίληψης για τη δραστηριότητα «΄Αλλα λόγια να σου πω»
Κόλλες Α4, στυλό, χρώματα, κόλλες, ψαλίδια, χαρτί του μέτρου

Εργαστήριο 5

Υλικά: Φωτοτυπίες για τη Δραστηριότητα «Τεμνόμενοι Κύκλοι»

Φωτοτυπίες για τη Δραστηριότητα «Λουλούδι»

Φωτοτυπίες με τις ερωτήσεις συνέντευξης που θα χρησιμοποιηθούν στις συνεντεύξεις (τις ερωτήσεις τις ορίζει κάθε φορά ο/η συντονιστής/στρια ανάλογα με τη σύνθεση της ομάδας)

Φωτοτυπίες με τις οδηγίες των ασκήσεων στις γλώσσες των μαθητών/τριών

Φωτογραφικό υλικό προς διευκόλυνση της κατανόησης

Χαρτί του μέτρου με σχεδιασμένους τεμνόμενους κύκλους ισόποσους με τον αριθμό των τετράδων της τάξης

Κόλλες Α4, στυλό, ψαλίδια, χρώματα, κόλλες

Για την προέκταση: ηλεκτρονικός υπολογιστής, σύνδεση με διαδίκτυο

Εργαστήριο 6

Υλικά: Φωτοτυπίες με τις οδηγίες των ασκήσεων στις γλώσσες των μαθητών/τριών

Φωτογραφικό υλικό προς διευκόλυνση της κατανόησης

Κόλλες Α4, στυλό, ψαλίδια, χρώματα, κόλλες, χαρτί του μέτρου, χαρτόνια

Για την προέκταση: ηλεκτρονικός υπολογιστής, σύνδεση με διαδίκτυο

Εργαστήριο 7

Υλικά: Φωτοτυπίες με τις οδηγίες των ασκήσεων στις γλώσσες των μαθητών/τριών

Φωτογραφικό υλικό προς διευκόλυνση της κατανόησης

Κόλλες, Α4, χρώματα, 3 χρωματιστά χαρτόνια

Συνδέσεις

ForTEACHERSforStudents

<https://www.forteachersforstudents.com.au/site/themed-curriculum/harmony-day/lesson-ideas/>

<https://www.learningforjustice.org/classroom-resources/lessons/what-can-we-learn-from-a-box-of-crayons>

<https://inclusiveschools.net/gr/wp-content/uploads/sites/3/2020/04/INSCOOL-BOOKLET-GR.pdf>

<https://www.tes.com/teaching-resource/kidscape-celebrating-difference-and-promoting-friendship-11418875>

Φορείς και άλλες συνεργασίες που θα εμπλουτίσουν το πρόγραμμά μας

Με την ευρύτερη σχολική κοινότητα, με ΜΚΟ, Κρατικούς Φορείς που ενεργοποιούνται στην υποστήριξη μεταναστών και προσφύγων, καθώς και Συλλόγους Διάφορων Εθνικοτήτων, ώστε να βοηθήσουν στη μετάφραση των κειμένων και στην υποστήριξη του προγράμματος.

Επισκέψεις σε χώρους πολιτισμού που προάγουν και αναδεικνύουν την πολιτισμική κληρονομιά των μαθητών/τριών.

Αξιολόγηση Εργαστηρίου-

Συνολική αποτίμηση & αναστοχασμός πάνω στην υλοποίηση

- Συμπλήρωση Ερωτηματολογίου Αυτό-Αξιολόγησης Μαθητή/τριας αρχή και τέλος του προγράμματος.
- Συμπλήρωση Ερωτηματολογίου Αυτό-Αξιολόγησης Μαθητή/τριας (περιγραφική) στο τέλος του προγράμματος.
- Συμπλήρωση Ερωτηματολογίου από τον συντονιστή/στρια στην αρχή του και στο τέλος του προγράμματος για το σύνολο της τάξης ως ομάδας και για κάθε μαθητή/τρια ξεχωριστά.
- Ποιοτική αξιολόγηση με τη βοήθεια του παραγόμενου υλικού από τα εργαστήρια του προγράμματος.
- Περιγραφική αξιολόγηση για το πρόγραμμα για κάθε μαθητή/τρια από το συντονιστή/στρια.

Εκδηλώσεις διάχυσης

Παραγωγή αφίσας που μπορεί να τοποθετηθεί σε εμφανές σημείο του σχολείου ή στη ιστοσελίδα της σχολικής μονάδας και να διαμοιραστεί και σε γειτονικά σχολεία καθώς επίσης και στη Σχολική Επιτροπή του εκάστοτε Δήμου.

Παραγωγή βιβλίου (Flor Book) από τα παραγόμενα του προγράμματος. Δημιουργία παράστασης και προβολής στην υπόλοιπη σχολική κοινότητα με αφόρμηση το πρόγραμμα.

Παραγωγή σποτ σχετικό με τη θεματολογία του προγράμματος και διάχυση σε γειτονικά σχολεία καθώς επίσης και στη Σχολική Επιτροπή του εκάστοτε Δήμου.

Σημειώσεις:

Υποδειγματικό Υλικό - Δειγματικά Φύλλα εργασίας - Περιγραφή εργαστηρίων & δράσεων

Προ-οργανωτής Προγράμματος

Σε γωνιά της τάξης τοποθετείται πριν την έναρξη του εργαστηρίου, υλικό σχετικό με τη συμπερίληψη (αποκόμματα από άρθρα έντυπου τύπου, φωτογραφικό υλικό, βιβλία κλπ). Επίσης έχουν τυπωθεί πολυμορφικά κείμενα σε όλες τις γλώσσες των παιδιών με τις λέξεις κλειδιά που θα ασχοληθεί το πρόγραμμα (π.χ. συμπερίληψη, δημοκρατικά σχολεία, αποδοχή, σεβασμός, κουλτούρα) και έχουν τοιχοκολληθεί και αυτά. Αρχικά δίνεται στους μαθητές/τριες φύλλο εργασίας για αποτύπωση απόψεων και γνώσεων για τους παραπάνω όρους. Έπειτα σε συνέργεια με τις ειδικότητες των Τ.Π.Ε. ή των Γλωσσικών Μαθημάτων, πραγματοποιείται σχετική έρευνα πεδίου στο διαδίκτυο.

Εργαστήριο 1

Εισαγωγική φάση

Άνοιγμα προγράμματος και εργαστηρίου (Διάρκεια: 5 λεπτά)

Ο /Η συντονιστής/τρια ενημερώνει την ολομέλεια της τάξης και θέτει το πλαίσιο του προγράμματος.

Δραστηριότητα: «Μεταφέρω το μήνυμα» (Διάρκεια: 15 λεπτά)

Οδηγία: Ατομικά συμπληρώνεται το φύλλο ταυτότητας (*βλέπε φύλλο εργασίας*). Οι μαθητές/τριες κινούνται ελεύθερα, δίνοντας την ταυτότητα σε όποιον/αν συναντήσουν λέγοντας τις πληροφορίες που αναγράφονται σε αυτές. Ανταλλάζονται οι ταυτότητες και μεταφέρονται τα μηνύματα. Στο τέλος παρουσιάζεται η ταυτότητα που κρατιέται εκείνη τη στιγμή. Έπειτα, καθένας/μία παίρνει την ταυτότητά του/της και την τοποθετεί ελεύθερα στον κύκλο της τάξης που έχει σχεδιαστεί σε χαρτόνι στον τοίχο.

Φάση Ανάπτυξης

Δραστηριότητα: «Κάνε το βήμα» (Διάρκεια: 20 λεπτά).

Οδηγία: Ο/Η συντονιστής/τρια διαβάζει/παρουσιάζει με πολυτροπικά την παρακάτω φράση. «*Είναι η τάξη μας μία συμπεριληπτική και δημοκρατική τάξη;*». Προσκαλούνται να τοποθετηθούν οι μαθητές/τριες πάνω σε γραμμή που έχει σχεδιαστεί στο πάτωμα ανάλογα (Κοντά=Συμφωνώ, Μακριά=Διαφωνώ). Ακολουθεί

μοίρασμα σκέψεων συναισθημάτων, κριτικός αναστοχασμός και καταγραφή απαντήσεων.

Φάση Κλεισίματος

Δραστηριότητα: Το μονοπάτι της γνωριμίας (Διάρκεια: 10 λεπτά)

Οδηγία: Σε ομάδες των 4^{ων} ατόμων, ζωγραφίζεται ένα μονοπάτι και ο καθένας/μία το αφήνει το «αποτύπωμα» του/της από τη σημερινή συνάντηση. Ακολουθεί μοίρασμα στην ολομέλεια.

Πρόεκταση

Στην ηλεκτρονική τάξη ατομικά ενθαρρύνονται οι μαθητές/τριες να απαντήσουν πολυμορφικά (κείμενο, εικόνα, ζωγραφιά, μουσική κλπ) και να εμβαθύνουν στο θέμα του σημερινού εργαστηρίου «αν νιώθουν πως λειτουργούν συμπεριληπτικά και δημοκρατικά μέσα στην τάξη και στο σχολείο και αν υπάρχει κάτι που θα ήθελαν να βελτιώσουν». Συμπληρώνουν ερωτηματολόγιο αυτό-αξιολόγησης.

Εργαστήριο 2

Εισαγωγική Φάση

Δραστηριότητα: «Κόμπος» (Διάρκεια: 10 λεπτά)

Οδηγία: Σε μεγάλο κύκλο οι μαθητές/τριες πιάνονται σταυρωτά, τοποθετώντας το δεξί χέρι πάνω από το αριστερό χέρι του/της παραδιπλανού/ης και το αριστερό χέρι κάτω από το δεξί αντίστοιχα. Χωρίς να αφεθούν τα χέρια ενθαρρύνονται να ξελύσουν τον κόμπο των χεριών που έχει δημιουργηθεί, μέσα σε περιορισμένο χρόνο.

Φάση Ανάπτυξης

Δραστηριότητα: «Ο ιστός της αράχνης»(Διάρκεια: 20 λεπτά)

Οδηγία: Ο/ Η συντονιστής/τρια κρατώντας ένα κουβάρι ξεκινάει να λέει/παρουσιάζει πολυμορφικά « Είμαι ο/η... και από αυτό το πρόγραμμα θα ήθελα..... Και τώρα θα ήθελα να μάθω τι θέλει ο/η..» και πετάει το κουβάρι στον επόμενο/η, κρατώντας την άκρη του χωρίς κάποια συγκεκριμένη σειρά. Αφού έχουν μιλήσει όλοι/ες, χωρίς να αφεθεί ο ιστός που έχει σχηματιστεί, μετακινείται η ομάδα και τοιχοκολλείται σε χαρτί του μέτρου. Στη συνέχεια ενθαρρύνεται η γραπτή αποτύπωση των προσδοκιών των μαθητών/τριών που ειπώθηκαν σε

χαρτάκια και η τοποθέτησή τους γύρω από τον κύκλο με τις ταυτότητες (Βλέπε 1^ο εργαστήριο). Ενθαρρύνεται η χρήση των μητρικών γλωσσών των μαθητών/τριών.

Φάση Κλεισίματος:

Δραστηριότητα: «Τίτλοι» (Διάρκεια:15 λεπτά)

Οδηγία: Σε ομάδες των 4^{ων} ατόμων, μοιράζονται οι εμπειρίες και τα συναισθήματα από το σημερινό εργαστήριο. Κριτικά αναστοχαζόμενοι/ες οι μαθητές/ τριες φτιάχνουν πολυγλωσσικούς και πολυτροπικούς τίτλους σχετικά με αυτά που βίωσαν στο «εδώ και τώρα». Στη συνέχεια κοινοποιούνται στην ολομέλεια και τοιχοκολλώνται γύρω από τον ιστό που έχει δημιουργηθεί νωρίτερα

Εργαστήριο 3

Εισαγωγική Φάση

Δραστηριότητα: «Ένα πορτοκάλι διηγείται» ¹(Διάρκεια: 15 λεπτά)

Οδηγία: Τοποθετείται στη μέση της ολομέλειας σακούλα με πορτοκάλια. Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε ομάδες των 4^{ων} και η κάθε ομάδα διαλέγει από ένα πορτοκάλι. Στόχος κάθε ομάδας είναι η δημιουργία μιας πολυμορφικής αφήγησης (πολύγλωσση, κίνηση παγωμένη εικόνα κλπ.) με θέμα «Πως ήρθε σήμερα το πορτοκάλι στην τάξη». Ακολουθεί παρουσίαση των αφηγήσεων. Στη συνέχεια συγκεντρώνονται τα πορτοκάλια τοποθετούνται στη σακούλα, ανακατεύονται και οι ομάδες καλούνται να βρουν το δικό τους πορτοκάλι. Ακολουθεί στοχασμός.

Φάση Ανάπτυξης

Δραστηριότητα: « Μαρκαδόροι» ²(Διάρκεια: 15 λεπτά)

Οδηγία: Δίνεται μία κόλλα Α4 διπλωμένη στη μέση. Στη μία πλευρά, ατομικά ο/η καθένας/μια ζωγραφίζει ελεύθερα ότι θέλει χρησιμοποιώντας ένα χρώμα μόνο. Έπειτα, στη διπλανή πλευρά ζητείται να ζωγραφιστεί η ίδια ζωγραφιά χρησιμοποιώντας 5 χρώματα τώρα. Ακολουθεί μοίρασμα και στοχασμός στην ολομέλεια.

Φάση Κλεισίματος

Αναστοχασμός(Διάρκεια: 15)

Οδηγία: Σε ομάδες των 4^{ων} ατόμων, μοιράζονται βιώματα και σκέψεις και κριτικά αναστοχαζονται. Σε σύντομο πολυμορφικό κείμενο αποτυπώνουν το μήνυμα που θέλουν να μοιραστούν στην ολομέλεια και το παρουσιάζουν.

Προέκταση

1 Ατομικά οι μαθητές/τριες με έρευνα πεδίου ερευνούν και παρουσιάζουν στην ηλεκτρονική τάξη 4 στοιχεία από την κουλτούρα της χώρας καταγωγής (μουσική, ταινία, φαγητό, γιορτή, ποίηση κλπ.) και φτιάχνουν τον πολυπολιτισμικό χάρτη της τάξης. *(Σημείωση: Οι γηγενείς μαθητές/τριες προσκαλούνται αν θέλουν να παρουσιάσουν τα τοπικά στοιχεία του τόπου καταγωγής των γονιών τους ή όποιου άλλου προγόνου τους επιθυμούν.*

2. Ατομικά σε κόλλα χαρτί ζωγραφίζεται προσωπική σημαία που εμπεριέχει ένα σύμβολο με προσωπικό νόημα για αυτούς/ες, ένα σύμβολο από την κουλτούρα τους και ότι άλλο επιθυμούν. Οι σημαίες παρουσιάζονται στην ολομέλεια και τοποθετούνται δίπλα στον κύκλο της τάξης με τα ονόματα.

¹Δημιουργική προσαρμογή από την Έκδοση Celebrating Difference and promoting Friendship του οργανισμού Kidscape

²Δημιουργική προσαρμογή από <https://www.learningforjustice.org/classroom-resources/lessons/what-can-we-learn-from-a-box-of-crayons>

Εργαστήριο 4

Εισαγωγική Φάση

Δραστηριότητα: «Ηχώχρωμα» (Διάρκεια: 15 λεπτά)

Οδηγία: Σε ομάδες των 4^{ωv} ατόμων δίνονται οι ίδιες εικόνες με καθημερινούς ήχους (πχ. ποτήρι που σπάει, πουλί που κελαηδάει, το καζανάκι που τρέχει, κλπ.). Κάθε ομάδα ενθαρρύνεται να φτιάξει μία ιστορία αξιοποιώντας τις εικόνες με τους ήχους που κατέχει. Ακολουθεί μοίρασμα και στοχασμός πάνω στο πόσες διαφορετικές ιστορίες μπορούν να δημιουργηθούν από ίδια ερεθίσματα.

Φάση Ανάπτυξης

Δραστηριότητα: «Άλλα λόγια να σου πω»³ (20 λεπτά)

Οδηγία: Σε ομάδες των 4^{ωv} ατόμων, δίνεται διαφορετικό θέμα συζήτησης σχετικά με την αποδοχή και τη διαφορετικότητα. Τα μέλη κάθε ομάδας χρησιμοποιώντας ψευδογλώσσα καλούνται να αυτοσχεδιάσουν πάνω στο θέμα που διαπραγματεύονται και να πείσουν τις υπόλοιπες ομάδες πως επικοινωνούν ισότιμα και αρμονικά.

Φάση Κλεισίματος

Δραστηριότητα: «Ανακεφαλαίωση» (Διάρκεια: 10 λεπτά)

Οδηγία: Στην ολομέλεια ενθαρρύνεται ο ατομικός κριτικός αναστοχασμός η αποτύπωση και το μοίρασμα του βιώματος με την ολομέλεια.

³ Δημιουργική προσαρμογή από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο Μπενέτη, Φ (2020). *Εμφύχωση Ομάδας με τη Συνδεδετική Παιχνιόδραση*. Αθήνα: Ενδοψύχωσης,

Εργαστήριο 5

Εισαγωγική Φάση

Δραστηριότητα: «Τεμνόμενοι κύκλοι»⁴ (Διάρκεια: 10 λεπτά)

Οδηγία: Σε ζευγάρια οι μαθητές/τριες παίρνουν συνέντευξη εναλλάξ και συμπληρώνουν Φύλλο Εργασίας (Είναι σημαντικό στη σύνταξη του ερωτηματολογίου της συνέντευξης ο/η συντονιστής/τρια να θέσει ερωτήματα στους μαθητές/τριες που τονίζουν τα κοινά σημεία της ομάδας παρά τις διαφορές. Για το λόγο αυτό οι ερωτήσεις διαφοροποιούνται ανάλογα τη σύσταση της ομάδας.)

Φάση Ανάπτυξης

Δραστηριότητα: «Λουλούδι» (Διάρκεια: 20 λεπτά)

Οδηγία: Σχηματίζονται ομάδες των 4^{ωv} ατόμων αξιοποιώντας τα ζευγάρια που έχουν σχηματιστεί κατά την εισαγωγική φάση. Μοιράζεται καινούριο φύλλο εργασίας και κάθε ομάδα ενθαρρύνεται να βρει τις ομοιότητες που έχει αξιοποιώντας τις πληροφορίες που έχουν συλλεχθεί στην εισαγωγική φάση του εργαστηρίου. Στη συνέχεια εντοπίζονται οι ομοιότητες σε επίπεδο ολομέλεια και σημειώνονται γραφικά πάνω σε χαρτί του μέτρου (έχει γίνει προεργασία από το/τη συντονιστή/τρια και έχουν σχεδιαστεί στο χαρτί τεμνόμενοι κύκλοι τόσοι όσοι και οι ομάδες εργασίας).

Φάση Κλεισίματος

Δραστηριότητα: «Συνύπαρξη/Συνεξέλιξη» (Διάρκεια: 15 λεπτά)

Οδηγία: Σε ομάδες των 4^{ωv} ατόμων, ενθαρρύνεται κριτικός αναστοχασμός και πολυμορφική αποτύπωση στο ερώτημα «Τι κρατώ και τι παίρνω μαζί μου από το σημερινό εργαστήριο;».

Προέκταση

Στο χώρο της ηλεκτρονικής τάξης αξιοποιώντας τις δεξιότητες που έχουν καλλιεργήσει ως τώρα συντάσσουν κοινή χάρτα αρμονικής συνύπαρξης μέσα στην τάξη.

⁴ Δημιουργική προσαρμογή από τις δραστηριότητες στο ForTEACHERSforStudents

<https://www.forteachersforstudents.com.au/site/themed-curriculum/harmony-day/lesson-ideas/>

Εργαστήριο 6

Εισαγωγική Φάση

(Διάρκεια: 10 λεπτά)

Οδηγία: Οι μαθητές/τριες ενθαρρύνονται στην ανασκόπηση του παραγόμενου υλικού ως τώρα από το πρόγραμμα. Επιλέγονται τα πιο σημαντικά για τη χρησιμοποίηση παραγωγής μηνύματος διάχυσης του προγράμματος στη σχολική κοινότητα. Με τη μέθοδο του κολλάζ παράγεται αφίσα σε χαρτί του μέτρου ή σε μεγάλο χαρτόνι. Εναλλακτικά μπορεί τα παραγόμενα να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή ηλεκτρονικού βιβλίου ή ως αφόρμηση παραγωγής σποτ.

Φάση Ανάλυσης

Δραστηριότητα: «Παραγωγή Παρουσίασης Μηνύματος Διάχυσης»

(Διάρκεια: 30 λεπτά)

Οδηγία: Με καταμερισμό εργασίας και αυτενέργεια, οι μαθητές/τριες συνεργάζονται στην παραγωγή του παραπάνω συμφωνημένου.

Φάση Κλεισίματος

Δραστηριότητα: “Diary Thinking “ (Διάρκεια: 5 λεπτά)

Οδηγία: Στην ολομέλεια ατομικά οι μαθητές/τριες μοιράζονται με μία λέξη σκέψεις ή συναισθήματα από τη σημερινή διαδικασία.

Προέκταση

Τελειοποίηση του παραγόμενου έργου για τη διάχυση του προγράμματος.

Εργαστήριο 7

Εισαγωγική Φάση

Δραστηριότητα: «Κόμπος «(Διάρκεια: 10 λεπτά)

Οδηγία: Επαναλαμβάνεται η δραστηριότητα που είχε πραγματοποιηθεί εισαγωγικά προς επανεξέταση και αξιολόγηση των διεργασιών της ομάδας στο «εδώ και τώρα».

Φάση Ανάπτυξης

Δραστηριότητα: «Πέρασμα» (Διάρκεια: 15 λεπτά)

Οδηγία: Τοποθετούνται στο πάτωμα χαρτόνια διαφορετικού χρώματος. Το πρώτο αντιπροσωπεύει την αρχή, το δεύτερο τη μέση και το τρίτο το τέλος. Ατομικά οι μαθητές/τριες περνούν από το κάθε χαρτόνι και αποδίδουν κινητικά και ξεκάθαρα χωρίς λέξεις τι βίωσαν σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Φάση Κλεισίματος

Δραστηριότητα: «Κάτι έχω να σου πω»⁵ (Διάρκεια:20 λεπτά)

Οδηγία: Οι μαθητές/τριες καθήμενοι/ες σε κύκλο, σηκώνονται με τη σειρά και περνώντας μπροστά από τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας μοιράζονται κάτι θετικό που ένιωσαν ή σκέφτηκαν για τον/ην καθένα/μία ξεχωριστά και δε το έχουν πει ως τώρα.

Εργασία για το σπίτι:

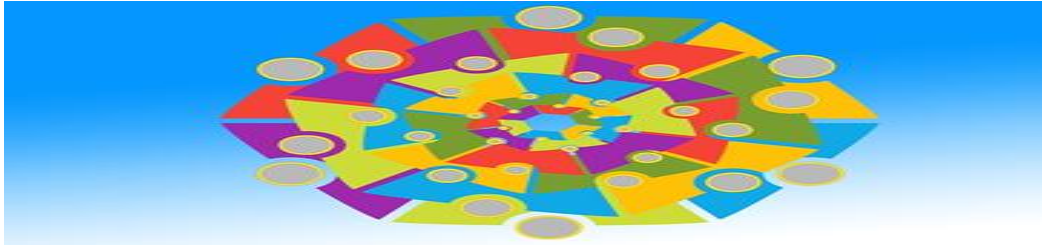
Συμπληρώνουν ερωτηματολόγια αυτό-αξιολόγησης του προγράμματος

³ Δημιουργική προσαρμογή από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο Μπενέτη, Φ (2020). *Εμψύχωση Ομάδας με τη Συνδετική Παιχνιόδραση*. Αθήνα: Ενδοψύχωσης

Δειγματικά Φύλλα Εργασίας

Όλοι χωράμε και είναι cool!

Φύλλο εργασίας

Προ-οργανωτής

Γράψω, ζωγραφίζω, εκφράζω με όποιο τρόπο θέλω τι είναι για μένα:

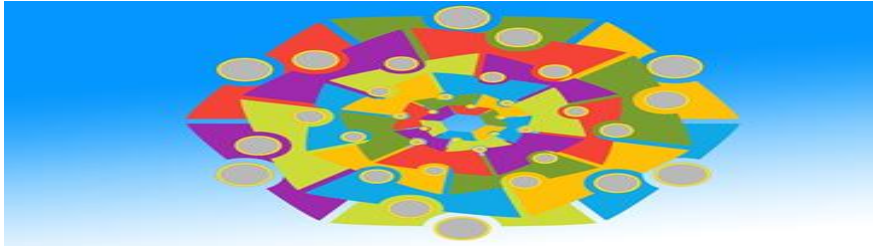
☐ Συμπερίληψη:

☐ Δημοκρατικό σχολείο:

☐ Αποδοχή:

☐ Σεβασμός:

☐ Κουλτούρα:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ : ΟΛΟΙ ΧΩΡΑΜΕ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ COOL

Φύλλο εργασίας

Δραστηριότητα «Μεταφέρω το μήνυμα»

ΔΕΛΤΙΟ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

Όνομα:.....

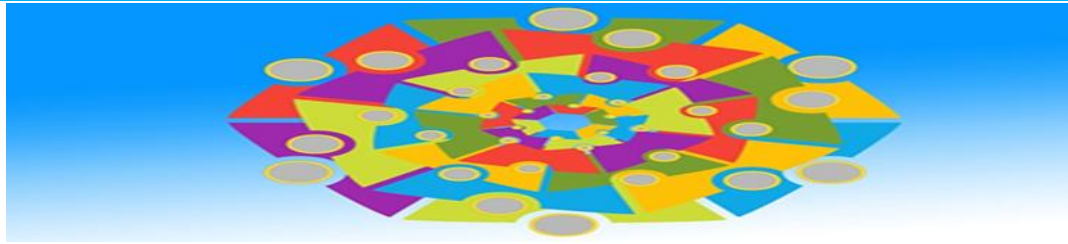
Επίθετο:.....

Εθνικότητα:.....

Γλώσσα:.....

Άλλες πληροφορίες:.....

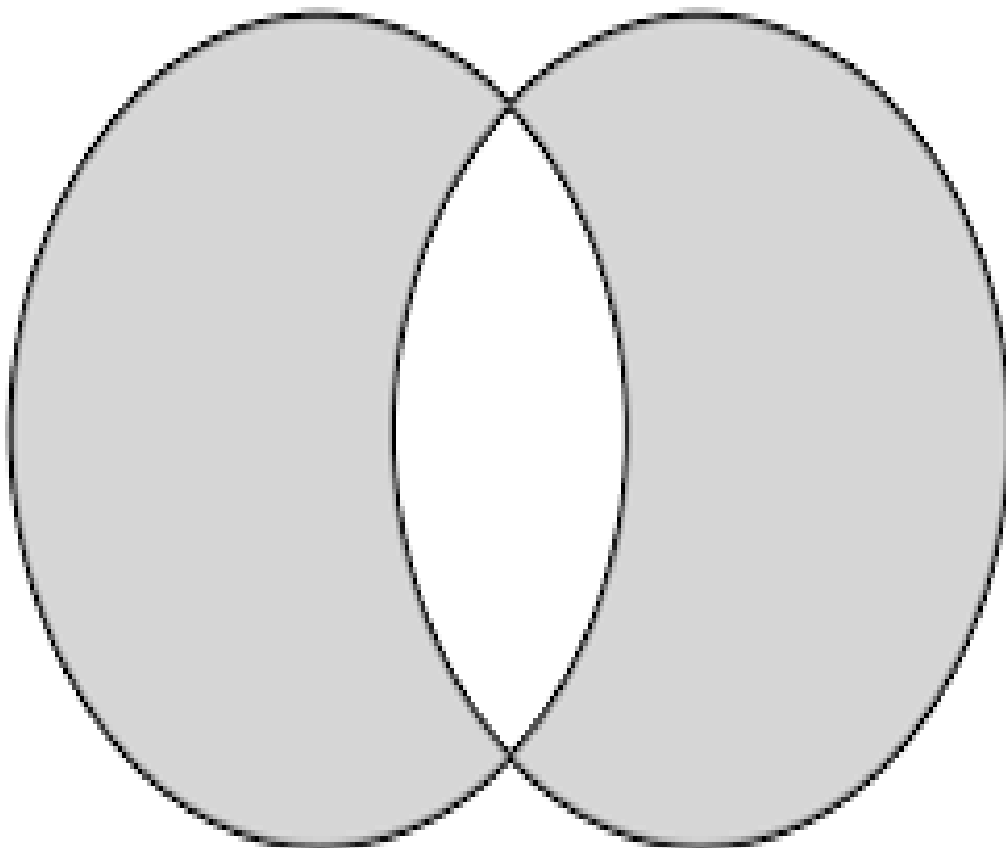

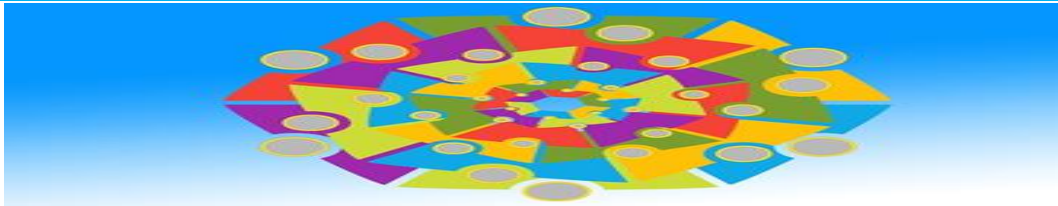
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: ΟΛΟΙ ΧΩΡΑΜΕ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ COOL

Φύλλο εργασίας

Δραστηριότητα «Τεμνόμενοι Κύκλοι»

Πάρτε συνέντευξη εναλλάξ. Στον ένα κύκλο γράψτε τι θα σας απαντήσει το ταίρι σας. Στον άλλο κύκλο θα γράψει το ταίρι σας τι απαντήσατε εσείς. Τώρα βρείτε τα κοινά σας σημεία.

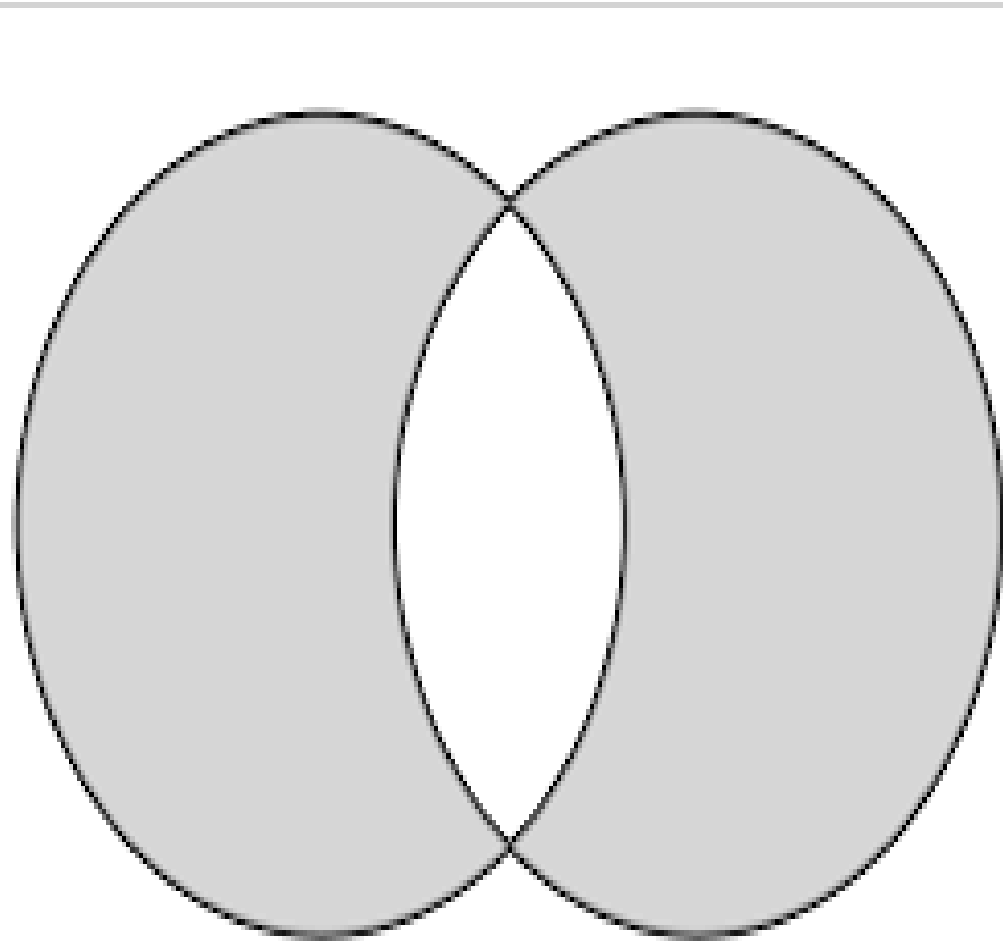

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: ΟΛΟΙ ΟΙ ΧΩΡΑΜΕ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ COOL

Φύλλο εργασίας

Δραστηριότητα «Λουλούδι»

Στον ένα κύκλο γράψε τα κοινά που βρήκατε πως έχετε ως ζευγάρι. Στον άλλο κύκλο να γράψει το άλλο ζευγάρι τα δικά του κοινά σημεία. Τώρα στη μέση σημειώστε τι κοινά σημεία έχετε ως ομάδα.

Ενδεικτικές δραστηριότητες για την περιγραφική αξιολόγηση

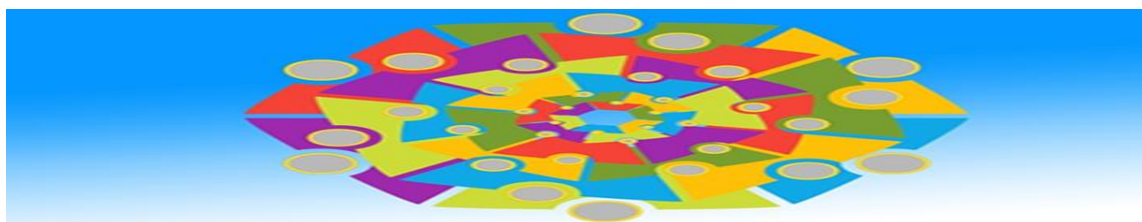
Μπορούν οι μαθητές/τριες να απαντήσουν στο *Φύλλο Περιγραφικής Αξιολόγησης*. Επίσης μπορεί να γίνει ποιοτική ανάλυση των εργαστηρίων, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Ενδεικτικά αναφέρεται η μετακίνηση των ταυτοτήτων που είχαν κολληθεί αρχικά στον κύκλο της τάξης. Όσο πιο κοντά προς το κέντρο και κοντινά τοποθετηθούν, αποτελεί δείκτη καλής και αρμονικής λειτουργίας της ομάδας. Αντίστοιχα και η δραστηριότητα με τον κόμπο των χεριών.

Επιπλέον, το υλικό που έχει συγκεντρωθεί καθόλη τη διάρκεια του προγράμματος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για παραγωγή ομαδικής αφίσας/ κολλάζ ή ότι άλλο συμφωνηθεί από όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές του προγράμματος και να αποτελέσει δείκτη περιγραφικής αξιολόγησης.

Φύλλα περιγραφικής αυτο-αξιολόγησης

ΦΥΛΛΟ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΥΤΟ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΑΘΗΤΗ/ΤΡΙΑΣ

Πρόγραμμα: Όλοι χωράμε και είναι cool

Όνομα Μαθητή/τριας:.....

Τάξη:.....

Σχολικό Έτος:.....

Αναστοχάζομαι και συμπληρώνω:

<p>ΤΙ ΕΜΑΘΑ ΓΙΑ ΜΕΝΑ</p>	<p>ΤΙ ΜΑΘΑΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΞΗ ΜΑΣ</p>
<p>ΤΙ ΚΑΤΑΦΕΡΑ ΓΙΑ ΜΕΝΑ</p>	<p>ΤΙ ΚΑΤΑΦΕΡΑΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΞΗ ΜΑΣ</p>

Συναισθήματα:.....

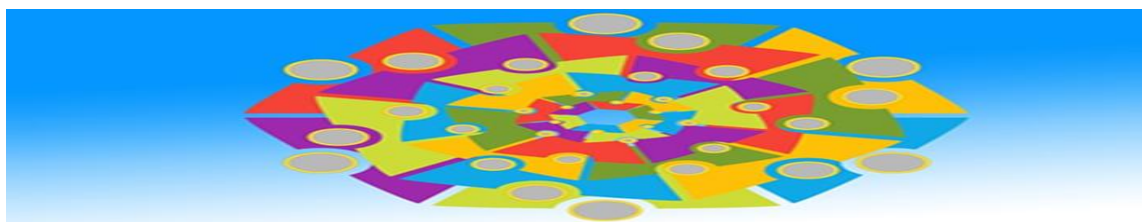
Σκέψεις:.....

Γεγονότα:.....

Καλές στιγμές:.....

ΦΥΛΛΟ ΑΥΤΟ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΑΘΗΤΗ/ΤΡΙΑΣ

Πρόγραμμα: Όλοι χωράμε και είναι cool

Όνομα Μαθητή/τριας:.....

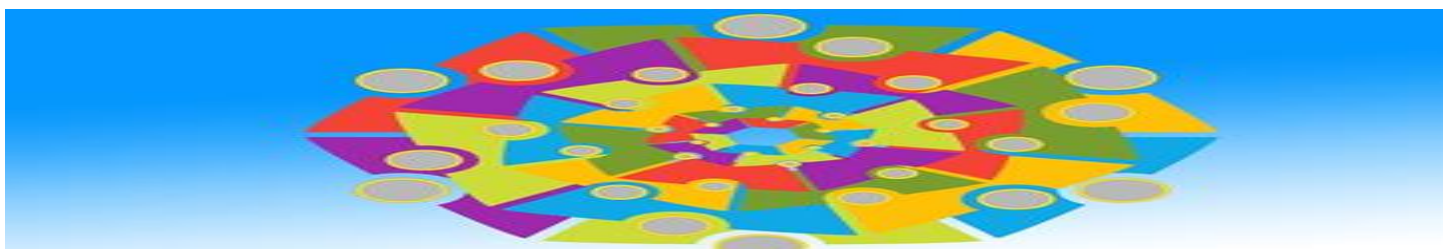
Τάξη:..... Σχολικό Έτος :.....

Συμπληρώνω ότι νομίζω πως με εκφράζει καλύτερα:

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ
Έχω καλές σχέσεις με όλους τους/τις συμμαθητές/τριες μου μέσα στην ομάδα.				
Συμβάλλω στην ομαδική εργασία στο βαθμό που μου αναλογεί ή και περισσότερο.				
Μπορώ να επικοινωνώ αποτελεσματικά μέσα σε ένα διαπολιτισμικό περιβάλλον.				
Μπορώ να αντιμετωπίζω όλους τους ανθρώπους με σεβασμό ανεξάρτητα του πολιτισμικού τους υπόβαθρο.				
Μπορώ να αναστοχαστώ τις σκέψεις μου, τα συναισθήματα μου τις απόψεις μου και τις αξίες μου.				
Μπορώ να βρισκω τρόπους να παρακάμψω τις δυσκολίες επικοινωνίας που έχω με τους/τις συμμαθητές/τριες μου που μιλούν άλλες γλώσσες.				
Μπορώ να ακούω ενεργά τους/τις συμμαθητές/τριες μου και να παρακολουθώ τη γλώσσα του σώματός τους για να καταλάβω αυτά που προσπαθούν να πουν.				
Μπορώ να ακούω και να παρατηρώ ενεργητικά τη λένε οι άλλοι.				
Μπορώ να αναστοχάζομαι κριτικά πως αυτό που πιστεύω εγώ είναι μία πλευρά από τις πολλές.				
Μπορώ να τροποποιώ τη συμπεριφορά μου ώστε να εναρμονίζεται με άλλους πολιτισμούς.				
Μπορώ να αποδώσω θετική αξία στην πολυπολιτισμική πολυμορφία της τάξης μου.				
Μπορώ να λειτουργήσω συμπεριληπτικά μέσα στη σχολείο.				
Μπορώ να χρησιμοποιήσω ρουτίνες σκέψεις.				

ΦΥΛΛΟ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΑΘΗΤΗ/ΤΡΙΑΣ
(από τον/την εκπαιδευτικό)

ΔΕΙΚΤΕΣ	ΑΝΕΡΧΟΜΕΝΗ	ΑΝΑΠΤΥΣΟΜΕΝΗ	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ	ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ
<i>Μπορεί να</i>				
...οικοδομεί θετικές σχέσεις μέσα στην ομάδα				
...επικοινωνεί αποδοτικά και αποτελεσματικά σε ένα διαπολιτισμικό περιβάλλον				
... ακούει και να παρατηρεί ενεργητικά				
... αντιμετωπίζει όλους τους ανθρώπους με σεβασμό ανεξάρτητα του πολιτισμικού τους υπόβαθρου				
... τηρεί με συνέπεια τις δεσμεύσεις του/της προς τους άλλους/ες				
... εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, συμβάλλοντας στην ομαδική εργασία στο βαθμό που του/της αναλογεί				
...επιτυγχάνει συναίνεση ώστε να εκπληρωθούν οι στόχοι της ομάδας				
...παρατηρεί πως άνθρωποι από άλλους πολιτισμούς αισθάνονται και αντιδρούν στην ίδια κατάσταση				
...αναστοχάζεται κριτικά σκέψεις, πεποιθήσεις συναισθήματα, προκαταλήψεις και στερεότυπα για τη διαφορετικότητα				
...αναστοχάζεται κριτικά ότι η κοσμοθεώρηση του/της είναι μόνο μία από τις πολλές.				
...αναστοχάζεται κριτικά πώς οι κρίσεις του/της επηρεάζονται από τους πολιτισμικούς δεσμούς του/της.				
...χρησιμοποιεί ρουτίνες σκέψης για την επίλυση καθημερινών προβλημάτων				
... αναστοχάζεται κριτικά τα συναισθήματα και τα αισθήματα σε πολλές διαφορετικές καταστάσεις				
...αντιμετωπίζει την αβεβαιότητα με θετικό και εποικοδομητικό τρόπο και νιώθει άνετα σε μη οικείες καταστάσεις				

... προσαρμόζεται σε νέες καταστάσεις επιστρατεύοντας μια καινούργια δεξιότητα και εφαρμόζει τις γνώσεις με διαφορετικό τρόπο.				
... βρίσκει τρόπους να παρακάμψει τις δυσκολίες επικοινωνίας (π.χ. χρησιμοποιώντας χειρονομίες, εξηγώντας εκ νέου, απλοποιώντας)				
...εξηγεί πώς ο τόνος της φωνής, η οπτική επαφή και η γλώσσα του σώματος συμβάλλουν στην επικοινωνία				
... τροποποιεί τη συμπεριφορά του/της ώστε αυτή να εναρμονίζεται με άλλους πολιτισμούς				
... αποδίδει θετική αξία στην πολιτισμική πολυμορφία μέσα σε μία κοινωνία και την αντιμετωπίζει ως πλούτο				
...αναγνωρίζει τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στις καινούργιες πληροφορίες και σε όσα είναι ήδη γνωστά				
...ζητάει από τους ομιλητές να επαναλάβουν κάτι που δεν του/της είναι ξεκάθαρο				
...προάγει τη σκέψη της αμοιβαίας κατανόησης και του διαλόγου ανάμεσα σε ανθρώπους που θεωρείται πως «διαφέρουν»				
...αυτενεργεί και να συνεργάζεται αρμονικά χωρίς επίβλεψη				
...οικοδομεί θετικές σχέσεις συνεργασίας				
... αναστοχάζεται κριτικά τις αξίες και τις πεποιθήσεις του/της				

Περιγραφή ενδεικτικών δραστηριοτήτων για το portfolio μαθητή/-τριας

Αφού ο μαθητής/τρια επιλέξει τι θέλει να βάλει στο portfolio ακολουθεί συζήτηση και αναστοχασμός με ενδεικτικά ερωτήματα.

Γιατί επέλεξες αυτή τη δραστηριότητα;

Πως ένιωθες όταν το έκανες;

Τι τίτλος θα έβαζες;

Πως ήταν η συνεργασία σου με την υπόλοιπη ομάδα;

Πως ένιωσες που συνεργάστηκες με τα υπόλοιπα παιδιά;

Μπορούν να μπουν όλα τα ατομικά παραγόμενα της στοχαστικής και αναστοχαστική φάσης (πολυμορφικά κείμενα, λεκτικά μηνύματα κλπ), καθώς και τα ερωτηματολόγια αυτοαξιολόγησης.

Παράρτημα

Βιβλιογραφία

Λαζαράκη, Φ.(2019). *Διεργασίες Μετασχηματίζουσας Μάθησης στους εκπαιδευτικούς κατά την προσφυγική κρίση και Δευτερογενές Τραυματικό Στρες*. Διπλωματική Εργασία. Πάτρα: ΕΑΠ.

Μπενέτη, Φ.(2020). *Εμψύχωση Ομάδας με τη Συνδεδειγμένη Παιχνιόδραση*. Αθήνα: Ενδοψύχωση,

Τοδούλου- Πολέμη Μ.(2012). *Φροντίζοντας τη διαμόρφωση της ομάδας των παιδιών στην τάξη: Βασικά στοιχεία και μεθοδολογία για αξιοποίηση από τους εκπαιδευτικούς που επιμορφώνονται στο Μ.Π.Ε. Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης. Τόμος Δ΄*, Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Φιλίππου, Δ. & Καραντάνα, Π.(2010). *Ιστορίες για να ονειρεύεσαι. Παιχνίδια για να μεγαλώνεις. Για εμψύχωση βιωματικών ομάδων προσωπικής ανάπτυξης*. Αθήνα: Καστανιώτης.

UNESCO,(2015a). *Bridging learning gaps for the youth. UNESCO education response to the Syria crisis (2015-2016)*: Paris: UNESCO Publishing. Ανακτήθηκε 20/01/2019 από, <https://goo.gl/MXF6KT>

UNESCO, (2015b). *Rethinking Education. Towards a global common good?* Paris UNESCO Publishing. Ανακτήθηκε 20/12/2018, από <http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/FIELD/Cairo/images/RethinkingEducation.pdf>